

Evaluarea extraordinară a actorilor din sectorul justiției: Cum și în ce condiții poate fi implementată?

Autor: Iulian RUSU

Chișinău, 10 august 2020

La data de 16 iulie 2020 Parlamentul Republicii Moldova a exclus de pe ordinea de zi proiectul Hotărârii Parlamentului privind numirea dnei Viorica Puica în funcția de judecător la Curtea Supremă de Justiție, iar ulterior pe 20 iulie 2020 nu a mai inclus acest subiect pe ordinea de zi. CSM-ul a prezentat candidatura dnei Puica pe data de 9 iunie 2020.

În același timp, la 28 iulie 2020 CSM a promovat pentru numire doi judecători controversați – Vladislav Clima la funcția de președinte al Curții de Apel Chișinău, care a fost parte din completul ce a menținut hotărârea de anulare a rezultatelor alegerilor noi din Chișinău în vara anului 2018 și Tamara Chișca-Doneva la funcția de vice-președinte al Curții Supreme de Justiție, care a fost parte din completul ce a emis hotărârea pe cauza Gemenii S.A., care a fost ulterior considerată arbitrară de către CtEDO.

Cele prezentate mai sus sunt un argument în plus pentru a susține exercițiul de evaluare extraordinară a actorilor din sectorul justiției. Deși Ministerul Justiției a lansat inițiative cu conținut similar în anul 2019 și 2020, subiectul evaluării extraordinare a actorilor din justiție, rămâne deocamdată un deziderat fără continuitate.

Acest document a fost elaborat în cadrul proiectului „Suport pentru elaborarea și implementarea politicilor în domeniul justiției în Republica Moldova”, implementat de IPRE în parteneriat cu CRJM, cu sprijinul financiar al

Uniunii Europene. Conținutul documentului este responsabilitatea exclusivă a autorilor și nu reflectă neapărat viziunea Uniunii Europene.

De ce evaluare extraordinară?

Deoarece verificarea integrității, averilor, stilului de viață, profesionalismului și eticii actorilor din sectorul justiției au eșuat. Deși din 2002 există un cadru legislativ care stabilește cerințe de declarare a averii, cauze emblematiche de anulare a alegerilor, averi declarate cu automobile de lux la prețuri „simbolice”, venituri din evenimente de familie de 100 mii euro, dar și alte averi nejustificate au fost în vizorul societății fără un răspuns prompt și eficient.

Cine este evaluat?

Actorii din justiție, în principal judecătorii, procurorii, dar și actori din alte autorități – CSM, CSP, CNA, ANI, INJ vor fi evaluați în trei etape distincte, la capitolul integritate și aptitudini profesionale.

Cum?

Prin intermediul unei Misiuni Internaționale de Monitorizare (MIM), a unei Comisii de Evaluare (CE) și a unui Colegiul Special de Apel (CSA), cu implicarea CSM și CSP pe cariera judecătorilor și procurorilor. Membrii MIM, CE și CSA urmează a fi selectați în cadrul unui proces transparent și riguros, iar fiecare dintre acestea urmează să dispună de acces la data din diverse surse pentru a fundamenta deciziile luate, cu respectarea dreptului la apărare și a unui proces echitabil. MIM, CE și CSA vor dispune de secretariate separate.

Când?

Este un procedeu care poate fi aplicat doar o singură dată. Iată de este necesară o susținere largă în societate, o voință politică și un conces în rândul actorilor politici, resurse umane, financiare și de timp suficiente, precum și un suport determinant din partea partenerilor de dezvoltare.

Istoricul intervențiilor anterioare

1.1. Controlul veniturilor și al proprietății începând cu anul 2002

Evaluarea actorilor din sectorul justiției este un subiect de discuție de cel puțin două decenii în Republica Moldova.

Unele reglementări au fost aprobate pentru a asigura verificarea calității actorilor din sectorul justiției, însă acestea nu s-au soldat cu rezultatul dorit.

Astfel, în anul 2002, Parlamentul a adoptat [Legea nr. 1264/2002](#) privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere, iar în anul 2008 - [Legea nr. 16/2008](#) privind conflictul de interese.

Cadrul de reglementare a fost completat cu [Legea nr. 158/2008](#) cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, [Legea nr. 199/2010](#) cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică și [Legea nr. 80/2010](#) cu privire la statutul personalului din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică.

Aceste completări au extins considerabil spectrul persoanelor ce urmau să-și depună declarațiile de venituri și proprietăți, și de conflicte de interese.

Cadrul instituțional, totuși, nu a asigurat rezultatele necesare, iar CNA (pe atunci CCCEC) a acționat selectiv în verificarea veniturilor și proprietăților declaranților.

În anul 2011 Parlamentul a adoptat [Legea nr. 180/2011](#) privind Comisia națională de integritate (CNI), care a preluat funcția de verificare a declarațiilor de venituri și proprietăți, asigurată anterior de Comisia centrală de control și comisiile departamentale de control, după cum era prevăzut de [Legea nr. 1264/2002](#).

1.2. Crearea ANI și adoptarea unui nou cadru legislativ de declarare a averii și intereselor

În anul 2016, Parlamentul a decis reorganizarea CNI în Autoritatea Națională de Integritate (ANI) prin adoptarea [Legii nr. 132/2016](#) și a [Legii nr. 133/2016](#) privind declararea de avere și interese, precum și modificarea Codului Contravențional pentru a oferi competențe de sancționare pentru ANI. Ca urmare a adoptării acestor două legi, ANI a preluat funcția de verificare a declarațiilor de avere și interese, fiind stabilit un stat de personal de 46 de inspectori de integritate, iar activitatea ANI este verificată de Consiliul de Integritate, compus din reprezentanți ai mai multor autorități administrative, dar și structuri asociative și reprezentanți ai societății civile.

Procesul de selecție a conducerii ANI (președinte și vicepreședinte) a fost unul anevoios, aceasta fiind numită în funcție la începutul anului 2018. Până în prezent, nu au fost completate toate pozițiile de inspectori de integritate, și asta în contextul în care, în ultimii trei ani, ANI a organizat concursuri de suplینire a funcțiilor de inspector de integritate cel puțin de două ori pe an. Conform [ultimelor date](#) disponibile, au fost suplinite 17 din cele 46 de posturi de inspectori de integritate.

Pe parcursul anului 2019 și 2020 activitatea ANI a cunoscut o intensificare a verificării declarațiilor de avere și interese a actorilor din sectorul justiției. Nouă judecători și opt procurori au fost vizați, în 2019, pe cauze de încălcare a regimului de declarare a averii și intereselor, toate având caracter contravențional.

În același timp, pe cauze penale legate de regimul averii - în special, în materie de îmbogățire ilicită -, deși anul trecut Procuratura Anticorupție a inițiat mai multe dosare pe numele unor judecători cu funcții de administrare în cadrul sistemului judecătoresc, acestea fie au fost clasate, fie activitatea de urmărire penală s-a încetinit semnificativ, mai

ales după schimbarea conducerii Procuraturii Anticorupție la finele lui 2019.

Astfel, progresele înregistrate în cadrul verificării averii și intereselor actorilor din sectorul justiției sunt modeste. Au fost setate proceduri de declarare și de verificare a averii, unele procese - cum ar fi accesul la baze de date - au fost digitalizate, însă fără a asigura interoperabilitatea lor și automatizarea căutărilor, iar instituțional ANI și-a setat prioritățile și a stabilit planul de lucru. Cu toate acestea, ANI este încărcată cu multe dosare, numărul de subiecți ai declarării trece de 60 mii persoane, ceea ce diluează semnificativ impactul activității ANI pentru sectorul justiției.

1.3. Consolidarea poziției autorităților de autoadministrare în sectorul justiției

Începând cu anul 2012, Parlamentul a aprobat reglementări specifice ce țin de cariera și răspunderea disciplinară a judecătorilor și procurorilor, inclusiv [Legea nr. 154/2012](#) privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor, [Legea nr. 178/2014](#) cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, [Legea nr. 3/2016](#) cu privire la procuratură. Atât CSM, cât și CSP și-au consolidat colegiile specializate și au fost întreprinse acțiuni pentru a spori eficiența inspecției judiciare și a inspecției procurorilor.

1.4. Rezultate după 20 ani de verificare a averii și intereselor?

Efectele reglementărilor ce țin de verificarea averii și intereselor asupra sistemului judecătoresc și cel al organelor procuraturii, dar și asupra sectorului public la general, se lasă așteptate. Sancționarea pentru îmbogățirea ilicită sau încălcarea regimului de avere și interese, inclusiv cu eliberarea din profesie, nu a avut loc. Din contra, în anii ce au urmat după aprobarea cadrului legislativ menționat (2016-2020), prin intermediul Parlamentului și al CSM în funcțiile de conducere din cadrul instanțelor judecătorești au fost promovate persoane compromise, iar organele procuraturii - în special, procuraturile

specializate - au fost expuse frecvent suspiciunilor de control politic, de intentare selectivă a dosarelor penale și de încălcare a drepturilor fundamentale la efectuarea urmăririi penale.

Publicul larg a constatat, în rândul actorilor din sectorul justiției, numeroase cazuri de necorespondere a averii și cheltuielilor, care denotă un stil de viață luxos, cu veniturile legale disponibile. Sunt emblematic, în acest sens, cazurile de achiziție a automobilelor de lux la prețuri declarate de 10.500 de lei sau declararea veniturilor obținute din evenimente de familie, care ajung și la 100 de mii de euro. Acestea, completate cu recente investigații jurnalistice care arată că, bunăoară, automobile electrice - produse relativ noi pe piața mondială - sunt declarate ca fiind achiziționate contra 14 mii de euro, demonstrează încă odată că sistemul de verificare și control al averii, al stilului de viață și contrapunerea lor cu veniturile legale disponibile nu funcționează. Această stare de lucruri se explică și prin competențele dispersate între actorii din sectorul justiției în domeniul declarării și verificării averii și intereselor, precum și prin mecanismul de sancționare, inclusiv cu eliberare din funcție și urmărire penală cu confiscarea averii nejustificate.

Mai mult, cercul vicios de corupție și control politic, în care a intrat sectorul justiției la general, nu ne permite să constatăm că instrumentele instituționale actuale sunt în stare să asigure excluderea actorilor compromiși și cu grave probleme de integritate.

Rezultatele se materializează încontinuu pe arena publică, prin cazuri răsunătoare de anulare a alegerilor generale noi din Chișinău în 2018; Hotărâri ale CtEDO în care se constată încălcarea, de către Republica Moldova, a prevederilor CEDO, inclusiv una dintre ultimele Hotărâri importante, pe cazul „Gemenii” SA; decizii controversate de anulare a deciziilor CSM; depășirea competențelor de către judecători cu examinarea altor aspecte

decât cele menționate în dosar; dar și decizii nejustificate pe cauze mai puțin răsunătoare și care continuă să reducă constant încrederea cetățenilor în justiție.

Mecanismul de evaluare extraordinară a actorilor din sectorul justiției

Evaluarea extraordinară presupune un mecanism diferit de cele existente la moment, prescrise prin acte normative menționate supra, care evaluează integritatea, etica și profesionalismul actorilor din sectorul justiției. O astfel de evaluare va necesita criterii de evaluare și proceduri separate de cele existente, o integrare în proces a autorităților cu competențe în domeniu, în principal CSM și CSP, pentru a asigura corespunderea cu cerințele Constituției, dar și o conlucrare strânsă și acces la informații relevante pentru persoanele evaluate.

2.1. Necesitatea intervenției

Cadrul instituțional actual nu ne asigură nivelul necesar pentru a aplica criteriile și rigori stricte tuturor actorilor din sectorul justiției. Procuratura Anticorupție, care gestionează dosarele de corupție, inclusiv pe cazurile de îmbogățire ilicită și/sau cu implicarea actorilor din justiție (judecători, procurori) este ea însăși suspectată de lipsă de integritate. În plus, hotărârile ANI privind încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor sunt supuse verificării din partea sistemului judiciar, care de asemenea suferă de lipsă de încredere și de integritate.

În aceste condiții, o intervenție externă care urmărește verificarea integrității actorilor din sistemul justiției este singura soluție fiabilă pentru a depăși derapajele din sector și a oferi actorilor integri și profesioniști locul pe care îl merită în sistemul justiției din Republica Moldova.

Practicile similare din alte state au arătat progres diferit și acesta a fost influențat, înainte de toate, de cadrul instituțional creat pentru a

asigura evaluarea extraordinară, dar și corespunderea cu cerințele constituționale și respectarea recomandărilor Comisiei de la Veneția, precum și asigurarea practică a independenței instituțiilor implicate în evaluare și garantarea unui proces echitabil pentru subiecții evaluării extraordinare. Astfel, dat fiind și opiniile formulate de Comisia de la Veneția în contextul evaluării promovate în Serbia, este evident că nu trebuie preluată practica din această țară. Totodată, exemplele din Georgia și Ucraina oferă unele componente care merită atenție, în special, pe partea ce ține de detalierea criteriilor de evaluare, iar exemplul Albaniei este considerat pentru moment cel mai complex și cu rezultate în general recunoscute ca pozitive. [Nota analitică IPRE din octombrie 2019](#) detaliază aceste aspecte.

2.2. Precondițiile pentru inițierea și efectuarea evaluării extraordinare

Pentru ca acest exercițiu complex de evaluare să fie implementat cu succes, sunt necesare trei precondiții esențiale: (1) consens larg în societate și în Parlament pentru inițierea unei astfel de evaluări extraordinare; (2) disponibilitatea partenerilor de dezvoltare să susțină și să se implice în procesul de evaluare extraordinară și (3) disponibilitatea de resurse umane și financiare suficiente.

2.3. Cadrul instituțional propus pentru evaluarea extraordinară a actorilor din justiție

Urmând exemplul Albaniei, cu ajustarea la contextul constituțional al Republicii Moldova, mecanismul de evaluare extraordinară a actorilor din sectorul justiției ar urma să fie constituit din:

- a) Misiunea Internațională de Monitorizare (MIM);
- b) Comisia de Evaluare (CE), formată din patru Colegii de Evaluare (CIE);
- c) Colegiul Special de Apel (CSA);

În procesul de evaluare extraordinară a actorilor din sectorul justiției urmează să fie antrenate organele de autoadministrare din

sector - Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor, pentru a garanta respectarea prevederilor Constituționale (art. 123 alin. (1), respectiv art. 125¹ alin. (3)).

De asemenea, pentru formarea MIM, CE, CIE și a CSA urmează să fie antrenate Parlamentul, Guvernul, partenerii de dezvoltare și societatea civilă.

Misiunea Internațională de Monitorizare

MIM este structura care propunem să fie compusă din șapte membri, care va fi aprobată de Guvern, în baza propunerilor partenerilor de dezvoltare și ale societății civile. Această listă urmează să fie aprobată în întregime de Parlament prin votul a cel puțin 3/5 din deputații aleși.

Odată aprobată componența MIM, aceasta va urma să selecteze membrii CE, inclusiv ai CIE, dar și ai CSA, pentru a lansa procesul de evaluare.

Pentru a asigura lipsa de abuzuri din partea CE, MIM va avea și competența de a contesta hotărârile CE care vor viza persoanele supuse evaluării.

Comisia de Evaluare și Colegiile de Evaluare

Comisia de Evaluare este autoritatea care va asigura formarea dosarului inițial al persoanei evaluate și va verifica datele disponibile din alte surse, inclusiv din sistemele informaționale automatizate disponibile la moment în Republica Moldova. CE va dispune și de dreptul de a solicita informații adiționale de la alte autorități pentru a-și fundamenta hotărârea.

Procedurile CE vor include și elementele necesare de proces echitabil pentru persoanele evaluate, cu dreptul de a prezenta informații suplimentare în termen rezonabil, dar și a contesta actele emise de CE la CSA.

CE ar urma să fie compusă din persoane cu reputație ireproșabilă și integre, cu experiență în domeniul judiciar, al procuraturii, prevenția

corupției, promovarea integrității, fiscal și financiar-bancar.

Selectarea membrilor CE va fi asigurată de MIM, iar, odată agreată componența, aceasta va fi propusă Parlamentului pentru a fi aprobată în întregime cu votul a cel puțin 3/5 din numărul deputaților aleși.

Colegiul Special de Apel

CSA urmează să fie format din profesioniști ne-judecătorești, care vor fi propuși Președintelui de către CSM și vor activa la nivelul Curții de Apel Chișinău, însă totalmente independent din punct de vedere instituțional și funcțional.

Competența CSA va fi să judece contestările contra hotărârilor CE, fără funcții de adjudecare pe alte dosare.

Dat fiind faptul că judecătorii din sistemul judecătoresc sunt propuși de CSM, iar membrii CSM se află printre subiecții evaluării extraordinare, formarea CSA va fi posibilă doar după ce membrii CSM vor fi ei înșiși evaluați, iar dreptul de apel va fi asigurat odată ce CSM va înainta candidații la funcția de judecător la CSA, în baza propunerilor MIM.

Secretariatele MIM, CE și CSA

MIM, CE și CSA urmează să dispună, fiecare, de un secretariat separat, format din persoane cu experiență în domeniul juridic, de integritate, financiar-bancar și de urmărire a activelor pentru a putea asigura o activitate eficientă a acestor trei structuri de evaluare.

2.4. Subiecții propuși pentru evaluarea extraordinară

Pentru a se putea asigura un proces eficient de evaluare, dar și pentru a asigura că autoritățile din sectorul justiției nu devin nefuncționale, se propune ca evaluarea extraordinară să aibă loc în trei etape.

În prima etapă urmează a fi evaluați membrii CSM și CSP, cu excepția membrilor din oficiu ai CSM și CSP, a președintelui, vicepreședinților și judecătorilor Curții Supreme de Justiție, a Procurorului General,

adjuncților Procurorului General, procurorilor-șefi ai subdiviziunilor Procuraturii Generale, procurorului-șef, adjuncților și procurorilor din cadrul Procuraturii Anticorupție, ai Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, a directorului și vice-directorilor Centrului Național Anticorupție, a membrilor Consiliului de Integritate, a directorului și vice-directorului Autorității Naționale de Integritate, precum și a directorului, directorului adjunct și a membrilor Consiliului Institutului Național al Justiției.

În a doua etapă urmează a fi evaluați președinții și vicepreședinții curților de apel și ai judecătorilor, membrii colegiilor Consiliului Superior al Magistraturii și Consiliului Superior al Procurorilor, inspectorii din cadrul Inspecției Judecătorilor și al Inspecției Procurorilor, procurorii din cadrul Procuraturii Generale, procurorii-șefi și adjuncții procuraturilor teritoriale, judecătorii din cadrul curților de apel, inspectorii de integritate din cadrul Autorității Naționale de Integritate.

În a treia etapă urmează să fie evaluați judecătorii și procurorii care nu au fost evaluați în primele două etape și colaboratorii din cadrul Centrului Național Anticorupție care sunt funcționari publici cu statut special.

2.5. Criteriile de evaluare

Evaluarea extraordinară a actorilor din sectorul justiției ar urma să se bazeze pe criteriile de integritate și aptitudini profesionale, cu detalierea necesară în lege.

Printre criteriile care țin de integritate sunt: verificarea stilului de viață, respectarea obligațiilor de declarare a averii și veridicitatea informațiilor prezentate, verificarea respectării cerințelor de imparțialitate și independență, respectarea conduitei și eticii profesionale, respectarea regimului de interese, precum și asigurarea demnității funcției deținute.

Aptitudinile profesionale sunt verificate prin prisma capacităților și aptitudinilor profesionale de motivare, justificare și soluționare a chestiunilor complexe; a eficienței și nivelului

performanțelor; a capacități de revizuire și verificare a hotărârilor/actelor din partea instanțelor inferioare.

2.6. Regulile de procedură

Pentru a putea corespunde rigorilor Constituției, regulile de procedură vor fi ajustate pentru a asigura implicarea membrilor CSM, respectiv a membrilor CSP în cazul judecătorilor/procurorilor. Astfel, în cazul acestor persoane evaluate se va asigura nivelul adițional quasi-judiciar de verificare din partea CSM, care ulterior va putea fi contestată în CSA. În cazul membrilor CSM și CSP, această etapă nu va fi inclusă, iar controlul judiciar va fi asigurat direct de către CSA, odată ce acesta va fi format.

Oportunitățile și riscurile legate de implementarea mecanismului de evaluare extraordinară

3.1. Oportunități

Acest mecanism ar putea fi soluția pentru a depăși starea actuală gravă din sectorul justiției. Prin mecanismele propuse de verificare a integrității și profesionalismului ne asigurăm că actorii din sector sunt verificați minuțios, iar în urma verificării revin în sistem având un avans de încredere și suport din partea societății.

Aplicarea mecanismelor de verificare de către MIM, CE și CSA ne **va oferi o practică importantă** de verificarea a averii și intereselor, stabilirea standardelor minime de integritate și profesionalism, ce vor putea fi preluate de către structurile actuale implicate în prevenirea și lupta cu corupția - ANI, Procuratura Anticorupție și CNA.

Autoritățile ce vor trece prin procesul de evaluare extraordinară - aplicat, înainte toate, persoanelor cu funcții de conducere din aceste autorități - vor asigura un nivel mai ridicat de încredere, dar și **instrumente noi la îndemână** pentru a investiga eficient acte de corupție, îmbogățire ilicită sau declararea eronată a averii deținute.

3.2. Riscuri

Evaluarea extraordinară trebuie analizată foarte atent și **elaborată în detaliu înainte ca să demareze**. În caz contrar, aceasta poate eșua. Planificarea minuțioasă cu termeni realiști și evaluarea costurilor, alături de implicarea Guvernului și a partenerilor de dezvoltare, sunt absolut necesare. Inițierea evaluării fără a ține cont de acești factori va discredita procesul, iar rezultatele vor fi minime sau, și mai rău, mecanismul va fi utilizat în scop de excludere a actorilor integri și cu intenție de schimbare. Un astfel de mecanism se aplică o singură dată, lucru confirmat și de multiplele opinii ale Comisiei de la Veneția.

Procesul de evaluare extraordinară va contribui, inevitabil, la **creșterea numărului de dosare** aflate pe rol atât la procurori, cât și la judecători. Primii care vor trece evaluarea vor fi expuși unei sarcini adiționale de muncă, iar acesta trebuie să fie distribuită în funcție de priorități, pentru a nu afecta principalele procese din țară.

Suportul politic, dar și al partenerilor de dezvoltare este esențial pe întreaga durată a evaluării extraordinare. Implicarea actorilor politici, în special, atunci când vor fi atinse interese înguste de grup, trebuie evitată atât prin instrumente legale, cât și prin intermediul monitorizării și raportării publice. În caz contrar, mecanismul de evaluare extraordinară va fi utilizat pentru a **influența actorii din justiție** și, prin intermediul lor, **a-i constrânge pe concurenții politici și a securiza fluxurile de venituri ilegale**.

Cadrul temporal de intervenție

Odată ce condițiile minime pentru a demara procesul de evaluare extraordinară sunt întrunite, aceasta poate dura între cinci și șapte ani. Practica Albaniei, considerată cel mai bun exemplu de referință, demonstrează că este nevoie de cel puțin un an pentru a structura cadrul de intervenție și de alți cinci ani pentru a iniția și încheia procesul de evaluare extraordinară.

Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE) a fost înființat în martie 2015 în calitate de centru de analiză și cercetare (eng.: think-tank) independent, non-profit și apolitic. Misiunea IPRE este de a accelera integrarea europeană a Republicii Moldova prin promovarea reformelor sistemice, sporirea democrației participative și consolidarea rolului cetățenilor în procesele decizionale la nivel național și local.

IPRE este membru al Platformei Naționale a Forumului Societății Civile a Parteneriatului Estic (www.eap-csf.eu), co-înițiator al Forumului Parteneriatului Estic al Centrelor de Cercetare (EaP Think-Tank Forum) lansat în anul 2017 la Chișinău.

Adresa: Str. București 90, of. 20
Chișinău, MD-2001, Republica Moldova
Tel.: + 373 22 788 989
E-mail: info@ipre.md
Web: www.ipre.md